

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО ПРОСВЈЕТЕ И КУЛТУРЕ

ПРАВИЛНИК
О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ ДЈЕЦЕ СА
СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

На основу члана 49. став 6. Закона о основном васпитању и образовању („Службени гласник Републике Српске“, бр. 44/17, 31/18, 84/19, 35/20 и 63/20) и члана 76. став 2. Закона о републичкој управи („Службени гласник Републике Српске“, број 115/18), министар просвјете и културе, 10. јула 2020. године, доноси

ПРАВИЛНИК О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ ДЈЕЦЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Члан 1.

Овим правилником прописују се васпитање и образовање дјецe са сметњама у развоју и начин и мјере подршке у васпитно-образовном процесу у раду са дјецом са сметњама у развоју.

Члан 2.

(1) Циљ начина и мјера подршке у васпитно-образовном процесу дјецe са сметњама у развоју прописаних овим правилником јесте обезбјеђење једнаких могућности током школовања, напредовања, осамостаљивања и развоја потенцијала ученика са сметњама у развоју до њиховог личног максимума.

(2) Ученици са сметњама у развоју јесу ученици чије способности у садејству са различитим препрекама могу отежати или ограничити њихово пуно, активно и равноправно учествовање у васпитно-образовном процесу са осталим ученицима и учешће у свим аспектима живота.

Члан 3.

Васпитање и образовање ученика са сметњама у развоју засновано је, прије свега, на начелима прихватања индивидуалних разлика ученика и индивидуализације наставе као дидактичког принципа.

Члан 4.

У складу са чланом 3. овог правилника, школе и наставници:

1) наставне циљеве, садржаје и методе, односе и помоћ у настави прилагођавају ученику са сметњама у развоју,

2) идентификују и уважавају индивидуалне различитости ученика са сметњама у развоју,

3) настоје да групно поучавање и учење у што већој мјери индивидуализују и персонализују,

4) ученику са сметњама у развоју омогућавају самостално и самоиницијативно учење, усклађено са друштвеним и општим задацима наставе и његовим индивидуалним способностима,

5) подстичу ученика са сметњама у развоју на изражавање сопственог мишљења и

6) признају оригиналност његове личности и потреба.

Члан 5.

(1) Наставник разредне nastave или наставник предметне nastave, односно стручни сарадник прати развој и напредовање ученика са сметњама у развоју у току васпитно-образовног процеса.

(2) Ако у поступку праћења напредовања ученика са сметњама у развоју наставник или стручни сарадник утврди да ученик са сметњама у развоју не остварује очекиване исходе васпитања и образовања, приступа се прикупљању документације за израду педагошког профила ученика.

(3) Стручни сарадник координира и у сарадњи са наставником израђује педагошки профил ученика са сметњама у развоју.

(4) Педагошки профил садржи опис образовне ситуације ученика са сметњама у развоју и основ је за планирање индивидуализованог приступа у начину рада са учеником са сметњама у развоју и израду индивидуалног образовног програма (у даљем тексту: индивидуални програм).

(5) У опису образовне ситуације наводе се подручја у којима постоји потреба ученика са сметњама у развоју за додатном васпитно-образовном подршком и планира се отклањање физичких и комуникационих препрека у васпитно-образовном раду.

(6) Образац педагошког профила ученика са сметњама у развоју налази се у Прилогу 1. овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 6.

(1) Отклањање физичких и комуникационих препрека у васпитно-образовном раду остварује се прилагођавањем:

1) простора и услова у којима се одвија настава, као што су:

1. отклањање физичких баријера,
2. осмишљавање додатних и посебних облика активности и
3. израда посебног распореда активности;

2) облика, метода рада и наставних средстава и помагала;

3) дидактичког материјала, посебно приликом увођења нових садржаја, начина задавања задатака, праћења брзине и темпа напредовања, начина усвајања садржаја, провјере знања, организације учења, постављање правила понашања и комуникације.

(2) Отклањање физичких и комуникационих препрека према ученику са сметњама у развоју, које се остварује по потреби и без вођења посебне документације, саставни је дио васпитно-образовног рада наставника.

Члан 7.

Потребу за додатном васпитно-образовном подршком има ученик са сметњама у развоју код кога постоје сметње у приступању, укључивању, учествовању или напредовању у васпитно-образовном процесу, а које утичу на остваривање његових исхода учења.

Члан 8.

Процјена функционисања, утврђивање способности и усмјеравање ученика са сметњама у развоју у складу са Законом о основном васпитању и образовању (у даљем у тексту: Закон) врши се у складу са прописима којима се уређује процјена потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју.

Члан 9.

(1) Индивидуални програм је документ, у писаном облику, којим се планира додатна васпитно-образовна подршка ученику са сметњама у развоју код кога претходно прилагођавање и отклањање физичких и комуникационих препрека није довело до остваривања очекиваних исхода васпитања и образовања.

(2) Индивидуални програм доноси се за конкретног ученика са сметњама у развоју на основу наставног плана и програма по коме се ученик школује, а прилагођен је његовим индивидуалним способностима и потребама.

Члан 10.

(1) Право на индивидуални програм из члана 9. овог правилника има ученик са сметњама у развоју са:

1) оштећењем вида (потпуно или дјелимично оштећење);
2) оштећењем слуха (потпуно или дјелимично оштећење);
3) оштећењем у говорно-гласовној комуникацији, код кога је због функционалних оштећења (говор, глас, језик, читање, писање) комуникација говором отежана или не постоји;

4) тјелесним оштећењем и хроничним обољењима:

1. оштећење локомоторног система,
2. централног или периферног нервног система,
3. мишићног система,
4. оштећењем других органа и органских система:
  - дисајни,
  - циркулацијски,
  - дигестивни,
  - ендокрини,
  - коже и поткожног ткива,
  - урогенитални систем;

5) интелектуалним оштећењем:

1. лако,
2. умјерено,
3. теже,
4. дубоко оштећење интелектуалног функционисања;

6) психичким поремећајима и обољењима:

1. первазивни развојни поремећаји,
2. дуготрајне сметње понашања,
3. органски узроковани психички поремећаји,
4. психотични поремећаји;

7) вишеструким сметњама (са двије или више наведених сметњи);

8) сметњама у учењу:

1. одступања у читању, писању и рачунању,
2. дислексија – тешкоће или немогућност савладавања технике читања,
3. дискалкулија – скуп специфичних потешкоћа у учењу математике и обављању математичких задатака,
4. дисграфија – сметња у учењу која се односи на вјештину писања.

(2) Право на индивидуални програм има и ученик који:

1) потиче, односно живи у социјално нестимулативној средини, која је социјално, економски, културно или језички сиромашна,

2) дуготрајно борави у установи здравствене, односно социјалне заштите,

3) из других разлога остварује право на подршку у образовању.

(3) Ученици са сметњама у развоју код којих сметње значајно не утичу на њихов развој школују се по редовном наставном плану и програму уз прилагођавање приступа у раду њиховим могућностима и потребама.

Члан 11.

(1) Израду индивидуалног програма за ученика са сметњама у развоју може да иницира:

- 1) наставник,
- 2) одјељењски старјешина,
- 3) стручни сарадник,
- 4) одјељењско вијеће или
- 5) родитељ/старатељ ученика.

(2) Иницијатива из става 1. овог члана, у писаном облику, доставља се стручном тиму школе на разматрање.

(3) Након разматрања, стручни тим школе предлаже наставничком вијећу доношење одлуке о изради индивидуалног програма за конкретног ученика са сметњама у развоју.

(4) Наставничко вијеће доноси одлуку из става 3. овог члана и задужује стручни тим школе да у одређеном року изради приједлог индивидуалног програма.

(5) Стручни тим школе доставља приједлог индивидуалног програма одјељењском вијећу на потврђивање, а затим наставничком вијећу на усвајање.

(6) Школовање ученика по индивидуалном програму евидентира се у јавним исправама и у педагошкој документацији и евиденцији школе.

Члан 12.

(1) Индивидуални програм доноси се за ученика са сметњама у развоју који похађа одређени разред за:

- 1) дио или област у оквиру наставног предмета,
- 2) један наставни предмет или групу наставних предмета,
- 3) све наставне предмете,
- 4) ваннаставне активности.

(2) Индивидуални програм доноси се и за ученика са сметњама у развоју који се школује по нивоима образовања.

Члан 13.

(1) Индивидуални програм садржи:

1) основне податке и кратак опис развоја и васпитно-образовне ситуације ученика са сметњама у развоју,

2) промјену која треба да се достигне у подручју у коме се планира додатна подршка, односно циљ васпитно-образовног рада,

3) оперативни план подршке кроз опис низа појединачних активности, односно корака и њихов редослијед на часовима у одјељењу и опис и распоред рада изван одјељења када је то потребно,

4) очекиване исходе планираних активности,

5) лица која ће пружати подршку током реализације појединачних планираних активности,

б) временски распоред и трајање за сваку мјеру подршке у току планираних активности.

(2) Образац индивидуалног образовног програма налази се у Прилогу 2. овог правилника и чини његов саставни дио.

Члан 14.

Ученик са сметњама у развоју који се образује по индивидуалном програму оцјењује се у складу са Законом и правилником којим се прописује праћење и вредновање рада ученика.

Члан 15.

Ученик са сметњама у развоју може бити обухваћен допунском наставом ако се за тим укаже потреба и ако је стручни тим школе процијенио да је то у интересу ученика.

Члан 16.

Савјетодавни, инструктивни и корективни рад са ученицима, са родитељима и наставницима организује се у складу са уоченим потребама, законским прописима и принципима струке.

Члан 17.

(1) Школа може, у складу са Законом ангажовати лице за подршку ученику са сметњама (у даљем тексту: асистент).

(2) Асистент пружа техничку подршку ученику са сметњама у развоју у највећој мјери у којој је потребно да би се подстакло његово осамостаљивање у оквиру преосталих могућности.

(3) Оквирне дужности асистента су да:

1) преузима/предаје ученика са сметњама у развоју од родитеља/старатеља приликом доласка у школу и одласка из школе, помаже му при одржавању личне хигијене и скидању и облачењу одјеће, приликом ужине, при кретању у школском објекту и дворишту;

2) подстиче у учењу ученика са сметњама у развоју и помаже му у току наставе:

1. записивање градива,
2. преписивање са табле,
3. при изради практичних радова,
4. при коришћењу школског прибора и асистивне технологије,
5. наставе физичког васпитања,
6. наставе ликовне културе.

(4) Прецизније дужности асистента одређује стручни тим школе у складу са потребама и могућностима ученика са сметњама у развоју и саставни су дио индивидуалног програма.

Члан 18.

(1) Захтјев за давање сагласности за ангажовање и финансирање асистента школа подноси Министарству просвјете и културе (у даљем тексту: Министарство) најкасније до 15. јула текуће године за наредну школску годину.

(2) Министарство даје сагласност за ангажовање и финансирање асистента за једну школску годину.

(3) Налаз и мишљење стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју обавезни је документ који се доставља уз захтјев из става 1. овог члана.

(4) За ученике који пролазе период опсервације захтјев из става 1. овог члана подноси се по добијању налаза и мишљења комисије из става 3. овог члана.

Члан 19.

(1) У одјељење може бити укључен само један ученик са сметњама у развоју, коме је на основу налаза и мишљења стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју препоручена помоћ асистента.

(2) Изузетно од става 1. овог правилника, у школама које имају само једно одјељење одређеног разреда у одјељење могу бити укључена два ученика са сметњама у развоју којима је на основу налаза и мишљења стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју препоручена помоћ асистента.

(3) Асистент је пунољетно лице које има најмање средњу стручну спрему.

Члан 20.

Асистент се финансира у складу са Законом и правилником којим се прописују нормативи и стандарди за финансирање основних школа.

Члан 21.

(1) У складу са актом школе врши се избор асистента.

(2) Одлуку о избору асистента доноси школа у сарадњи са родитељем/старатељем ученика.

Члан 22.

(1) Ученици са сметњама у развоју који нису прошли поступак процјене и усмјеравања школују се у редовним одјељењима док траје процес опсервације у складу са Законом.

(2) Мишљење школе о ученику са сметњама у развоју након периода опсервације обавезна је документација током поступка процјене и утврђивања потреба, који спроводи стручна комисија за процјену потреба и усмјеравање дјецe и омладине са сметњама у развоју.

Члан 23.

(1) Образовање по I, II, III и IV нивоу посебан је облик васпитања и образовања ученика са сметњама у развоју који се школују по наставном плану и програму за лица са умјереним и тежим оштећењем интелектуалног функционисања.

(2) Образовање по IV нивоу реализује се у установама за васпитање и образовање ученика са сметњама у развоју.

Члан 24.

Наставу у посебном одјељењу реализује дефектолог / специјални едукатор рехабилитатор, наставник, а вјероучитељ и наставник страног језика, ако је наставним планом и програмом предвиђено похађање вјеронауке и учење страног језика.

Члан 25.

(1) Васпитно-образовни рад за ученика са сметњама у развоју и осталим ученицима који се налазе на дужем кућном или болничком лијечењу организује се и реализује у складу са одлуком наставничког вијећа, а у сарадњи са родитељем/старатељем ученика, односно здравственом установом у којој се ученик налази на лијечењу.

(2) Одлука из става 1. овог члана може се донијети на основу захтјева родитеља/старатеља, достављеног у писаном облику, уз медицинску документацију којом се потврђује оправданост учениковог одсуствовања са наставе.

Члан 26.

(1) За ученике са сметњама у развоју и остале ученике који се налазе на дужем болничком лијечењу ван мјеста пребивалишта, Министарство у сарадњи са активом директора основних школа и болничком установом у којој ће бити организована настава за те ученике, одређује основну школу која ће организовати и спроводити васпитно-образовне активности.

(2) Школа из става 1. овог члана која спроводи наставу у здравственој установи дужна је да сарађује са школом у којој је ученик уписан, а у најбољем интересу ученика.

Члан 27.

Школа која је одређена да спроводи васпитно-образовне активности у здравственој установи може формирати комбинована одјељења од I до V и од VI до IX разреда.

Члан 28.

(1) Дневно и седмично трајање наставе планира се према индивидуалном образовном програму који похађају ученици из члана 25. овог правилника, а спроводи се као разредна или предметна настава, водећи рачуна о здравственом стању ученика.

(2) Предметну наставу за неколико предмета истог подручја може изводити и један наставник разредне наставе или наставник предметне наставе који посједује компетенције за извођење другог предмета.

Члан 29.

(1) За ученике са сметњама у развоју и остале ученике на болничком лијечењу провјера знања и оцјењивање врше се у складу са реализованим планом и програмом.

(2) Оцјењивање ученика са сметњама у развоју и осталих ученика на болничком лијечењу врши школа која је организовала наставу за те ученике.

(3) Ако је васпитно-образовни рад за ученике из става 1. овог члана организован у складу са чланом 26. овог правилника, оцјене се евидентирају и признају у школи у коју је ученик уписан.

Члан 30.

(1) Школе за дјецу са сметњама у развоју и установе социјалне заштите чији је оснивач Влада Републике Српске које обављају дјелатност васпитања и образовања дјеце са сметњама у развоју могу обављати послове ресурсног центра за инклузивно васпитање и образовање ако испуњавају услове прописане Законом и уредбом којом се прописују педагошки стандарди и нормативи за основно образовање и васпитање.

(2) Школе и установе социјалне заштите из става 1. овог члана организују и спроводе послове ресурсног центра за инклузивно васпитање и образовање у складу са Законом и овим правилником.

Члан 31.

(1) Школе и установе социјалне заштите из члана 30. овог правилника подnose захтјев, у писаном облику, Министарству за давање сагласности на организовање рада ресурсног центра за инклузивно васпитање и образовање у оквиру школа.

(2) Уз захтјев из става 1. овог члана, школе или установе социјалне заштите прилажу:

- 1) рјешење о регистрацији,
- 2) статут и
- 3) правилник о организацији и систематизацији радних мјеста.

Члан 32.

Министарство прије давања рјешења за обављање послова ресурсног центра за инклузивно васпитање и образовање прибавља мишљење Министарства здравља и социјалне заштите.

Члан 33.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске“.

Број: 07.032/020-2128/20
10. јула 2020. године
Бањалука

Министар,
Мр **Наталија Тривић**, с.р.

Образац 1.

ПЕДАГОШКИ ПРОФИЛ УЧЕНИКА

1. Општи подаци

Име и презиме ученика	
Датум и мјесто рођења	
Мјесто и адреса становања	
Име и презиме родитеља/старатеља	
Школа	
Разред и одјељење	
Одјељењски старјешина	
Остали наставници	

2. Педагошки профил

2.1. Моторичке способности

а) крупна моторика /кретање/ држање тијела

б) фина моторика/графомоторика

2.2. Социјалне вјештине

а) ученикови односи са другим људима

б) способност личног прилагођавања различитим социјалним контекстима

в) школска пријатељства, игра/забава са вршњацима

2.3. Комуникацијске вјештине

а) модалитети (канални) комуникације

б) постојање сметњи у комуникацији које утичу на укључивање и учешће у образовању

в) способност иницирања и одржавања комуникације

2.4. Самосталност и брига о себи

а) начин обављања дневних обавеза и активности које се тичу учениковог учествовања у образовању

б) укупно здравствено стање ученика

2.5. Учење и како се учи

а) општа школска постигнућа

б) когнитивне способности

в) мотивација ученика, слика о себи као особи која учи или ученику, ставови према школовању

2.6. Утицај спољашњег окружења на учење

а) породични услови који могу да утичу на учење и напредовање

б) други услови који могу да утичу на учење и напредовање ученика

3. Неопходне мјере подршке

Предложена мјера:	Активности:	Носилац:	Трајање:	Очекивани исходи:
Допунска настава	1. 2. 3.			
Лице за подршку (асистент)				
Секције и друге ваннаставне активности				
Продужени				

боравак/јутарње чување				
Корективни рад са учеником				
Савјетодавни рад са учеником				
Савјетодавно-инструктивни рад са родитељима ученика				
Савјетодавно-инструктивни рад са наставницима				
Организована настава током кућног / болничког лијечења				
Остало: ...				

4. Коришћена документација

Налази и мишљења:		
Назив документа (рјешење, отпусница и сл.)	Издат од стране (назив установе)	Датум издавања:

*Обавезна копија наведене документације.

Опис образовних ситуација:		
Назив документа	Издат од стране (назив установе / наставник / стручни сарадник)	Датум издавања:

*Обавезна копија наведене документације.

Друго:

---

5. Приједлог за наставак школовања

Организацијски облик	редовно одјељење	
	посебно одјељење	
	школа за дјецу са сметњама у развоју	
Наставни план и програм	Наставни план и програм за основно васпитање и образовање (редован)	уз индивидуализацију приступа у раду
		уз креирање индивидуалног образовног програма
	Наставни план и програм за лица са лаким оштећењем интелектуалног функционисања	уз креирање индивидуалног образовног програма
	Наставни план и програм за лица са умјереним и тежим оштећењем интелектуалног функционисања	уз креирање индивидуалног образовног програма
	Наставни план и програм за лица са оштећењем слуха	уз креирање индивидуалног образовног програма
	Наставни план и програм за лица са сметњама вида	уз креирање индивидуалног образовног програма
	Наставни план и програм за лица са аутизмом	уз креирање индивидуалног образовног програма

Коментар:

Датум: _____

Стручна служба школе:

_____

ПРИЛОГ 2.

Образац 2.

ИНДИВИДУАЛНИ ОБРАЗОВНИ ПРОГРАМ

1. Подаци о ученику

Име и презиме	
Датум и мјесто рођења	
Разред који ученик тренутно похађа	
Разредни старјешина	
Врста сметње коју ученик има	
Додатна подршка (помоћ и помагала / асистивна технологија ако је ученик користи):	
Информације о претходном образовању (из претходног разреда) и мјерама индивидуализације:	
Чланови тима за додатну подршку:	1. 2. 3.
Сагласност родитеља/старатеља за примјену индивидуалног програма (потпис родитеља/старатеља):	

2. Оперативни план подршке/активности:

Предмет/област:	Циљ (очекивана промјена): Укупно трајање:		
Активности:	Учесталост и трајање	Очекивани исход	Одговорна лица за подршку
1.			
2.			
3.			

* За сваку нову активност додати нови ред.

Предмет/област:	Циљ (очекивана промјена): Укупно трајање:		
Активности:	Учесталост и трајање	Очекивани исход	Одговорна лица за подршку
1.			
2.			
3.			

* За сваку нову активност додати нови ред.

Напомена: За сваки нови предмет или област за коју се израђује индивидуални образовни програм додати нову табелу.

Датум израде индивидуалног образовног програма: _____

Чланови стручног тима за израду индивидуалног образовног програма (потписи):

1. Стручни сарадник: _____,

2. Разредни старјешина: _____,

3. Учитељ/наставник: _____,

4. Родитељ/старатељ: _____.